

ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมใน  
สถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขใน  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

Critical Success Factors and Administrative Factors Affecting the  
Performance of Dentistry the COVID-19 Pandemic of Dental Health Officers  
at Sub-district Health Promoting Hospitals in Region 10

พาฝัน เหล่าน้อย (Pafan Laonoi)\* ดร.นครินทร์ ประสิทธิ์ (Dr.Nakarin Prasit)\*\*

ดร.นพรัตน์ เสนาฮาด (Dr.Nopparat Senahad)\*\* ดร.สุรัชย์ พิมหา (Dr.Surachai Phimha)<sup>1\*\*</sup>

(Received: March 30, 2022; Revised: June 16, 2022; Accepted: June 21, 2022)

### บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 157 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จากประชากร 342 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช 0.97 และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 10 คน ผลการศึกษพบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษายาบาลและภาพลักษณ์ของสถานบริการ และปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 4 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ได้ร้อยละ 65.2 ( $R^2=0.652$ ,  $p\text{-value}<0.001$ )

### ABSTRACT

This cross-sectional descriptive research aimed to study critical success factors and administrative factors affecting the performance of dentistry during COVID-19 pandemic of dental health officers at sub-district health promoting hospitals in region 10, Thailand. The 157 samples were randomized by stratified random sampling from 342 populations. Data were collected by the questionnaire that was examined and verified by the three experts for content validity items objective congruence (IOC) all items were more than 0.50, and reliability with the Cronbach's alpha coefficient was 0.97, and the in-depth interview guidelines were used to collect qualitative data from 10 key informants. The results showed that the four variables consisted of one variable of critical success factors; the development of the quality of medical care and the image of the service facility and three variables of administrative factors; management, time, and technology affected and could jointly predict the performance of dentistry during COVID-19 of dental health officers at sub-district health promoting hospitals in region 10 at 65.2 percent ( $R^2=0.652$ ,  $p\text{-value}<0.001$ ).

**คำสำคัญ:** ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัจจัยทางการบริหาร เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

**Keywords:** Critical success factors, Administrative factors, Dental health officers

<sup>1</sup>Corresponding author: suraphi@kku.ac.th.com

\*นักศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

\*\*อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

## บทนำ

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดยการพัฒนาสุขภาพกำหนดไว้ 4 ยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างเสริมระบบบริการสุขภาพให้มีมาตรฐานในทุกระดับ ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาระบบส่งต่อที่ไร้รอยต่อและเพิ่มขีดความสามารถของการบริการปฐมภูมิให้มีมาตรฐานให้สอดคล้องกับปัญหาในชุมชน [1] โดยสำนักทันตสาธารณสุขมีแนวทางการสนับสนุนการใช้แนวทางปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมในสถานบริการทันตกรรม และวางแผนพัฒนาระบบจัดการขยะติดเชื้อและขยะปนเปื้อนปรอทจากคลินิกทันตกรรม ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับสุขภาพของบุคลากรทางด้านทันตกรรมผู้เกี่ยวข้อง ให้เกิดอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน [2] โดยเฉพาะในช่วงที่มีการระบาดของโรคอุบัติใหม่

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ เกิดจากเชื้อไวรัส Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศและแนะนำทุกประเทศให้เร่งรัดการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค ในประเทศไทยเริ่มแพร่เข้าสู่ประเทศตั้งแต่วันที่ต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 โดยส่งผลกระทบหลายด้านทั้งด้านชีวิตและสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและด้านความมั่นคง [2] โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคที่เชื้อสามารถติดต่อในระบบทางเดินหายใจ ผ่านการสัมผัสหรือหายใจผ่านละอองในอากาศที่มีเชื้อปะปนเข้าไป ซึ่งการรักษาทันตกรรมส่วนใหญ่เข้าข่ายหัตถการที่ทำให้เกิดละอองฝอยในอากาศ โดยจะทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝอยละอองขนาดเล็กที่มีการปนเปื้อนเชื้อโรคที่ออกมาพร้อมน้ำลายหรือสารคัดหลั่งได้ พื้นที่ระบบหมุนเวียนอากาศไม่ีอาจทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของละอองขนาดเล็ก การป้องกันที่ไม่มีประสิทธิภาพ คลินิกทันตกรรมจะเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อโรคผ่านทางอากาศได้ [3]

การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสำคัญต่อการควบคุมการเกิด การกระจายของโรค เพื่อความปลอดภัยของทันตบุคลากรและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการการรักษาผู้ป่วยตามความเร่งด่วนและความจำเป็นที่เหมาะสม บนพื้นฐานของการประเมินสถานการณ์การระบาด และตามศักยภาพของระบบบริการของโรงพยาบาลและเขตสุขภาพ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย บุคลากรทางการแพทย์ และผู้ป่วยอื่นๆ ให้มีมาตรการการป้องกันที่เหมาะสม ประกอบไปด้วย 1) การจัดกลุ่มอาการตามความเร่งด่วน 2)การคัดกรองผู้ป่วยทางทันตกรรม และ3)การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานพยาบาล [4]

ในการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จ การสนับสนุนและติดตามพัฒนาจากผู้บริหารตามนโยบายและแผนปฏิบัติการพร้อมทั้งหน่วยงานที่มีความร่วมมือเพื่อให้การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นในการความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ และ6) ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับโรงพยาบาลแม่ข่าย [5] นอกจากปัจจัยแห่งความสำเร็จแล้ว การปฏิบัติงานที่มุ่งหวังให้บรรลุตามเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้งานบรรลุตามเป้าหมายหากได้รับปัจจัยทางการบริหารที่ดี มีความเหมาะสมจะส่งผลให้การดำเนินงานราบรื่น มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และ 6) ด้านเวลา [6]

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อันส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทั้งผู้ให้การรักษาและผู้เข้ารับการรักษาในคลินิกทันตกรรม เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงานทางทันตกรรมที่ทำให้เกิดละอองฝอยฟุ้งกระจายเมื่อทำหัตถการ ซึ่งอาจเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อ จึงมีแนวทางการป้องกันการติดเชื้อทางทันตกรรมสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในขณะที่มีความจำกัดของทรัพยากรทางการแพทย์และคำนึงถึงความปลอดภัยจากการติดเชื้อของบุคลากร [2] ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงผลสะท้อน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และสามารถประยุกต์ใช้ในงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเพื่อแนวทางในการพัฒนา การรักษา การจัดการด้านทันตกรรม โดยเฉพาะการป้องกันการติดเชื้อและเป็นการสร้างความพร้อมของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

### วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษา

1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10
2. ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระดับปัจจัยทางการบริหาร และระดับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

### คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 หรือไม่ อย่างไร
2. ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระดับปัจจัยทางการบริหาร และระดับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 อยู่ในระดับใด
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 มีอะไรบ้าง

### สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Research)

## ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 จำนวน 342 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คำนวณขนาดตัวอย่าง เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรและสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis) โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่าง [7] ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad N = \frac{\lambda(1-R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w \quad \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{เมื่อ} \quad \lambda = \lambda_L - \frac{1/v_L - 1/v}{1/v_L - 1/v_U}(\lambda_L - \lambda_U) \quad \dots\dots\dots(2)$$

ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร จากการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและแรงจูงใจ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น [8] ซึ่งเป็นงานวิจัยที่คล้ายคลึงกับการทำวิจัยครั้งนี้ มาใช้ในการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยผลจากการคำนวณขนาดได้ขนาดตัวอย่าง 157 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่างจากต่อกลุ่มประชากรของแต่ละจังหวัด จากประชากรทั้งหมด 342 คน

## วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้ในการสนทนากลุ่ม

การเลือกบุคคลเพื่อทำการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มบุคคลที่สามารถให้คำตอบเพื่อสนับสนุนการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณได้ โดยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงลึก โดยพิจารณาคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตสุขภาพที่ 10 ในจังหวัดมุกดาหาร ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี จังหวัดละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยข้อมูลเชิงปริมาณใช้ แบบสอบถามและข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วย 5 ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลมี ส่วนที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มี 29 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางการบริหาร มี 30 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 มี 15 ข้อ โดยคำถามส่วนที่ 2, 3 และ ส่วนที่ 4 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า มีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ (1-5) [9] ส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบได้เสนอ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 มี 3 ข้อ โดยให้ตอบคำถามได้อย่างอิสระ

ชุดที่ 2 แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประเด็นไว้ 4 ส่วน โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นไว้ 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนที่ 2 แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนที่ 3 แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการปฏิบัติงานทางทันตกรรมใน

สถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานทางทันตกรรม  
ในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล  
เขตสุขภาพที่ 10 โดยแนวทางในการการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้ง 4 ส่วน

## การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือ เสนอ  
ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และนำข้อคำถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง  
(Item Objective Congruence: IOC) พบว่าทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 จากข้อคำถามทั้งหมด 74  
ข้อ ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 มีจำนวน 69 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 93.2 และคำถามที่มีค่าดัชนีความ  
สอดคล้องเท่ากับ 0.67 มีจำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 6.8 ส่วนการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) นำ  
แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขใน  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันและมีพื้นที่ใกล้เคียงกันในการ  
วิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จ 0.972 ด้าน  
ปัจจัยทางการบริหาร 0.972 และด้านการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019  
เท่ากับ 0.882

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติเชิงพรรณนาที่วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาการแจก  
แจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สถิติอนุมานใช้สถิติสัมประสิทธิ์  
สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนจากการทดสอบพบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมี  
การแจกแจงปกติ ( $p\text{-value} = 0.200$ ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสนับสนุนการอธิบายข้อมูลเชิง  
ปริมาณ

## การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระดับปัจจัยทางการบริหาร และระดับการปฏิบัติงานทาง  
ทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริม  
สุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 โดยใช้เกณฑ์แบ่งระดับเป็น 5 ระดับ จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย [10] ดังนี้ ระดับมาก  
ที่สุด (4.50-5.00) ระดับมาก (3.50-4.49) ระดับปานกลาง (2.50-3.49) ระดับน้อย (1.50-2.49) ระดับน้อยที่สุด  
(1.00-1.49) และเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ( $r$ ) ใช้เกณฑ์ของ Elifson [11] มีค่า  
ตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับดังนี้  $r = 0$  หมายถึงไม่มีความสัมพันธ์  $r = \pm 0.01$  ถึง  $\pm 0.30$  หมายถึงมีความสัมพันธ์ต่ำ  
 $r = \pm 0.31$  ถึง  $\pm 0.70$  หมายถึงมีความสัมพันธ์ปานกลาง  $r = \pm 0.71$  ถึง  $\pm 0.99$  หมายถึงมีความสัมพันธ์สูง และ  $r = \pm 1$   
หมายถึง มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้หลังจากได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการ  
วิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2564 เลขที่ HE 642268 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง

วันที่ 6 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2565 โดยผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้าพบนายแพทย์สาธารณสุขทุกจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 10 เพื่อขออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย รวมทั้งนัดหมาย วัน เวลา ในการส่งแบบสอบถามกลับคืน โดยผู้วิจัยเตรียมของจดหมายและกำหนดของจดหมายถึงผู้วิจัย เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะดวกในการส่งกลับแบบสอบถาม เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นและส่งถึงผู้วิจัยโดยตรง

## ผลการวิจัย

### 1. คุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 157 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.2 มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 52.9 โดยมีอายุเฉลี่ย 33.73 ปี ( $S.D.= 5.97$  ปี) อายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 58 ปี มีสถานภาพคู่ คิดเป็นร้อยละ 55.4 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 88.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,001 บาท ร้อยละ 73.9 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 18,858.00 บาท ( $S.D.= 6,919.14$  บาท) รายได้ต่ำสุด 11,000.00 บาท รายได้สูงสุด 42,560.00 บาท และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 11 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 76.4 มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเฉลี่ย 9.61 ปี ( $S.D.= 6.16$  ปี) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่ำสุด 3 ปี ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานสูงสุด 39 ปี

### 2. ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 ( $S.D.= 0.45$ ) หากพิจารณารายข้อจะพบว่าด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 ( $S.D.= 0.53$ ) รองลงมาคือด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและภาพลักษณ์ของสถานบริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.84 ( $S.D.= 0.59$ ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ความด้านเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับโรงพยาบาลแม่ข่ายด้วยกัน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 ( $S.D.= 0.59$ ) รองลงมาคือด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสนับสนุนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 ( $S.D.= 0.58$ ) ตามลำดับ

### 3. ระดับปัจจัยทางการบริหารของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73 ( $S.D.= 0.48$ ) หากพิจารณารายข้อจะพบว่าด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.89 ( $S.D.= 0.53$ ) รองลงมาคือด้านเวลามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.79 ( $S.D.= 0.67$ ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 ( $S.D.= 0.89$ ) รองลงมาคือด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 ( $S.D.= 0.58$ ) ตามลำดับ

### 4. ระดับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.04 ( $S.D.= 0.54$ ) หากพิจารณารายข้อจะพบว่าด้านการคัดกรองผู้ป่วยทางทันตกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20

(S.D.= 0.67) รองลงมาคือด้านการควบคุมการติดเชื้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 (S.D.= 0.61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานพยาบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D.= 0.56) ตามลำดับ

### 5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

**ตารางที่ 1** สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารกับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

| ปัจจัยแห่งความสำเร็จ                                                         | การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 |                   |                   |
|------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|
|                                                                              | สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)                           | p-value           | ระดับความสัมพันธ์ |
| <b>ปัจจัยแห่งความสำเร็จ</b>                                                  | <b>0.683***</b>                                                  | <b>&lt; 0.001</b> | <b>ปานกลาง</b>    |
| 1. ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุน                                           | 0.511***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสนับสนุนการดำเนินงาน                            | 0.572***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 3. การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม           | 0.497***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 4. การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ                            | 0.595***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 5. การพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและภาพลักษณ์ของสถานบริการ                     | 0.656***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 6. ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับโรงพยาบาลแม่ข่ายด้วยกัน | 0.480***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| <b>ปัจจัยทางการบริหาร</b>                                                    | <b>0.684***</b>                                                  | <b>&lt; 0.001</b> | <b>ปานกลาง</b>    |
| 1. ด้านบุคลากร                                                               | 0.437***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 2. ด้านงบประมาณ                                                              | 0.372***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์                                                          | 0.558***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 4. ด้านการบริหารจัดการ                                                       | 0.764***                                                         | < 0.001           | สูง               |
| 5. ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง                                                | 0.693***                                                         | < 0.001           | ปานกลาง           |
| 6. ด้านเวลา                                                                  | 0.735***                                                         | < 0.001           | สูง               |

\*\*\* ค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.001

### 6. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

จากการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงปกติ และตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อผ่านข้อกำหนดในการใช้สถิติเบื้องต้นแล้ว ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ที่ถูกเลือกเข้า

สมการคือตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้

**ตารางที่ 2** ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของคุณภาพชีวิตการทำงานของการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10

| ตัวแปร                                                                                                      | B     | Beta  | T      | p-value | R     | R <sup>2</sup> | R <sup>2</sup> adj | R <sup>2</sup> change |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|--------|---------|-------|----------------|--------------------|-----------------------|
| 1. ด้านการบริหารจัดการ                                                                                      | 0.660 | 0.764 | 14.757 | < 0.001 | 0.764 | 0.584          | 0.582              | -                     |
| 2. ด้านเวลา                                                                                                 | 0.278 | 0.334 | 3.897  | < 0.001 | 0.788 | 0.622          | 0.617              | 0.037                 |
| 3. การพัฒนาคุณภาพการรักษายาบาล<br>และภาพลักษณ์ของสถานบริการ                                                 | 0.175 | 0.192 | 2.766  | 0.006   | 0.800 | 0.640          | 0.632              | 0.018                 |
| 4. ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง                                                                               | 0.182 | 0.180 | 2.318  | 0.022   | 0.807 | 0.652          | 0.643              | 0.012                 |
| ค่าคงที่ 0.911 , F = 71.150, p-value <0.001 , R = 0.807, R <sup>2</sup> = 0.652, R <sup>2</sup> adj = 0.643 |       |       |        |         |       |                |                    |                       |

จึงกล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ได้ร้อยละ 65.2 ได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดังนี้

$$Y = 0.911 + (0.660) (\text{ปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารจัดการ}) \\ + (0.278) (\text{ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา}) \\ + (0.175) (\text{ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษายาบาลและภาพลักษณ์ของสถานบริการ}) \\ + (0.182) (\text{ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง})$$

**7. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10**

จากแบบสอบถามทั้งหมด 157 ฉบับ กลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 56 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 35.7 โดยปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่คือปัจจัยทางการบริหาร ด้านงบประมาณ ร้อยละ 87.1 รองลงมาคือปัจจัยทางการบริหาร ด้านบุคลากร ร้อยละ 77.4 ส่วนปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุดคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับโรงพยาบาลแม่ข่ายด้วยกัน ร้อยละ 26.3 รองลงมาคือปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสนับสนุนการดำเนินงาน ร้อยละ 36.8

#### 8. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า พบปัญหาในการปฏิบัติงาน บุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขาดการเชื่อมโยงของข้อมูลกับโรงพยาบาลแม่ข่าย ขาดการคืนข้อมูลให้แก่โรงพยาบาลเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า โรงพยาบาลแม่ข่ายควรมีการจัดประชุมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในทุกไตรมาสเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการปฏิบัติงานและจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีให้เป็นแนวทางเดียวกัน

ปัจจัยทางการบริหาร พบว่า พบปัญหาในการปฏิบัติงานยังพบวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันตนเองที่มีมาตรฐานไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ชุด PPE ในการทำหัตถการกับผู้ติดเชื้อ ห้องความดันลบ หน้ากาก N95 เป็นต้น ผู้ให้

สัมภาษณ์เชิงลึกได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าแผนงานจะดำเนินการไปได้ดีจะต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ที่ครบครัน มีมาตรฐานเพื่อป้องกันการติดเชื้อทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่เจ้าหน้าที่

การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข พบว่า ในการปฏิบัติงานการจัดสถานพยาบาลไม่ถูกลักษณะในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา เนื่องจากยังเป็นโครงสร้างเดิม จึงไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์การระบาดของโรค ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าหน่วยงานควรมีการจัดห้องทันตกรรมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้มีความปลอดภัยทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการ อีกทั้งจัดมุมปลอดเชื้อให้แก่ผู้มารับบริการ

## การอภิปรายผลการวิจัย

1. ภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r=0.683$ ,  $p\text{-value} < 0.001$ ) เนื่องจาก ปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นกระบวนการขับเคลื่อนบูรณาการงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ทั้งส่วนสาธารณสุข ส่วนภาครัฐ หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ซึ่งมีเป้าหมายในการดูแลสุขภาพในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านให้มีความสุขภาวะดีและมุ่งเน้นกระบวนการทำงาน การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีการจัดการความรู้ตามบริบทในแต่ละพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ [1] ปัจจัยแห่งความสำเร็จ จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จะทำให้เกิดการบริการจัดการระบบการบริการสุขภาพระดับตำบลที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ปัจจัยแห่งความสำเร็จของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล [8,12-13] แต่ระดับความสัมพันธ์ที่พบในผลการวิจัยครั้งนี้มีผู้ศึกษาไว้แล้วโดยมีความสอดคล้องในระดับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ [13]

2. ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r=0.684$ ,  $p\text{-value} < 0.001$ ) เนื่องจาก ปัจจัยทางการบริหารถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานทางทันตกรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ด้วย ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ [13-15] เนื่องจากปัจจัยทางการบริหารมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานภายในขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จากบริบทในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมักจะมีปัญหาอื่นๆ หรือนโยบายเร่งด่วนที่ให้ดำเนินการ วัสดุอุปกรณ์มีอยู่อย่างจำกัดอาจทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการดำเนินงานที่ต่างกันไป ซึ่งผลการศึกษา

ในครั้งนี้มีผู้ศึกษาไว้แล้วโดยมีความสอดคล้องในระดับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน พบว่า ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล [16-17]

3. จากการวิเคราะห์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลกับการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ได้แก่ ปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหาร ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและภาพลักษณ์ของสถานบริการ และปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ได้ร้อยละ 65.2 เนื่องจากการปฏิบัติงานทางทันตกรรมให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เป็นการสนับสนุนกระบวนการทำงานโดยมีการกำหนดระเบียบวินัยและข้อปฏิบัติงานร่วมกันและการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว [13, 18] อย่างไรก็ตามด้วยความแตกต่างของสภาพปัญหา พื้นที่ และชุมชน การบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายนั้น ต้องขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหารแต่ละพื้นที่ ซึ่งทำให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารจัดการไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล [16-17] ในส่วนปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา เป็นการสนับสนุนด้านเวลาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆอย่างเหมาะสมและเอื้อให้เกิดการดำเนินงานในกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ การบริหารเวลาของผู้บริหารจึงเป็นเรื่องสำคัญทำให้สามารถจัดสรรเวลาแบ่งงาน เลือกรงานที่สำคัญที่สุดมาทำก่อนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว [19] นอกจากนี้การจัดสรรเวลายังมีข้อจำกัดที่ต่างกัน อาจขึ้นอยู่กับภาระงานหรือกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งทำให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล [13, 16] ในส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาลและภาพลักษณ์ของสถานบริการ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพของหน่วยบริการปฐมภูมิ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการบริการ การพัฒนาภาพลักษณ์ สนับสนุนให้มีการพัฒนางานเชิงรุก ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว [17, 20] และปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เป็นการสนับสนุนเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ และการจัดเก็บข้อมูล เพื่อช่วยในการทำงานอย่างเพียงพอและเหมาะสมและสามารถส่งเสริมการทำงานร่วมกันช่วยให้สามารถประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว [21-22] นอกจากนี้ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยียังมีข้อจำกัด โดยขึ้นอยู่กับบริบทแต่ละพื้นที่ การรับรู้และทักษะส่วนบุคคล ซึ่งทำให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานทางทันตกรรมในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล [13, 16]

## ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรส่งเสริมและให้เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างขององค์กร ขอบเขตของงานในการปฏิบัติงานทางทันตกรรมร่วมกัน เพื่อให้เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขสามารถปฏิบัติงานอย่างบูรณาการ ภายใต้เป้าหมายเดียวกัน
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรส่งเสริมการให้เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้เวลาในการปฏิบัติงานทางทันตกรรม เพื่อเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขสามารถปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกันในระดับอำเภอ

## ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการบริหารทรัพยากรบุคคลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

## กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ของคณะสาธารณสุขศาสตร์ทุกท่าน ตลอดจนเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 10 ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

## เอกสารอ้างอิง

1. Ministry of Public Health. National Health Development Plan 12. Ministry of Public Health; 2016
2. Ministry of Public Health. Occupational Health in Field Hospital; Ministry of Public Health; 2021
3. Chulalongkorn Hospital. Dentistry during COVID-19. Chulalongkorn Hospital; 2020
4. Department of Medical services. The Performance of Dentistry during COVID-19. Department of Medical services; 2020
5. Choochai S, group. Service Manual of District Health Promoting Hospital. Bangkok: The War Veterans Organization of Thailand Press; 2010
6. Prachak B. Principles of Public Health Administration. 7<sup>th</sup> ed. Faculty of Public Health Khon kaen University.2014.
7. Cohen J. Statistical power analysis for the behavioral sciences. 2<sup>nd</sup> ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates; 1988.
8. Yutthana K, Prachak B, Surachai P. Critical Success Factors and Motivation Affecting the Performance of Dental Health Officers at Sub-District Health Promoting Hospitals in Khon Kaen Province. KKU Research Journal (GS). 2020; 20(2): 47-59. Thai.
9. Likert R. The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill; 1967.

10. Samrueng C, Suwan B. Social sciences research methodology. Khon Kaen: Department of sociology and anthropology, Faculty of humanities and social sciences, Khon Kaen University; 2004. Thai.
11. Elifson K. Fundamental of social statistic. International edition. Singapore: McGraw-Hill; 1990.
12. Kanyarat C, Prachak B, Makarapan J. Personal Characteristics and Key Success Factors Affecting the Performance of Service through Thai Traditional Medicine of Public Health Personnel at Sub-district Health Promoting Hospitals in Khon Kaen Province. *KKU Research Journal (GS)*. 2020. 20(2): 60-71. Thai.
13. Napajarat P, Prachak B. Critical Success Factors and Organizational Support Affecting the Job Performance of Medical Record Technician in Community Hospitals Public Health Region 7. *KKU Research Journal (GS)*. 2021. 21(2):179-191. Thai.
14. Sirisa T, Prachak B. Motivation Organizational Prevention and Control of Opisthorchiasis and holangiocarcinoma of Health Personnel at Sub-District health promoting hospitals in Khon Kean Province. *KKU Research Journal (GS)* 2018; 18(2). Thai.
15. Sitthiporn N, Surasak K. Organizational Support Affecting the Performance of Dengue Haemorrhagic Fever Prevention and Control Among the Sub-District Health Promoting Hospital in Mahasarakham Province. *The Office of Disease Prevention and Control 6<sup>th</sup> Khon Kaen* .2014. 21(2); 20-32. Thai.
16. Nattaya K. Prachak B. Makarapan J. Motivation and Organizational Support that Affecting Quality of Working Life of Public Health Officer at Sub-District Health Promoting Hospitals in Nakhon Ratchasima Province. *KKU Research Journal (GS)*. 2020;20(2). 84-95. Thai.
17. Phatchanok P, Prachak B, Chanya A. Key Success Factors and Organizational Support affecting the Star Health Promoting Hospital of Health Personnel at Sub- District Health Promoting Hospitals in Buriram Province. *KKU Research Journal (GS)*. 2019; 19(3): 120-130. Thai.
18. Nuttapol Y, Prachak B, Surachai P. Critical Success Factors and Organizational Climate Affecting the Research for Solving Health Problem of Public Health Officers at Sub-District Health Promoting Hospitals in Khon Kaen Province. *KKU RESEARCH JOURNAL (GS)*. 2019. 19(1); 149-160. Thai.
19. Montri Y, Prachak B. Organizational climate and organizational support effecting knowledge process management among personel in Queen Sirikit heart center of the northeast Khon Kaen university. *KKU Res J*. 2012; 12(3): 83-96. Thai.
20. Nattarin C, Prachak B. Critical Success Factors and Organizational Climate Affecting the Quality of WorkingLife of Public Health Technical Officers at Sub-District Health Promoting Hospitals in Sakon Nakhon Province. *KKU Research Journal (GS)*. 2021. 21(2): 166-178. Thai.
21. Chayanun T, Prachak B. Job Performance of Medical Record Technician in Community Hospital in Public Health Region 10. *KKU Res J (GS)*. 13(1); 76-88. Thai.
22. Kittima K. Prachak B. The Participation in To Be Number One Project Management of the Steering Committee Khon Kaen Thailan. *KKU Res J (GS)* .2013;13 (2). 133-144. Thai.